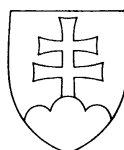

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica
Jegorovova 29B, 974 01 Banská Bystrica

Číslo: 5646/46/2020-27605/2020

Banská Bystrica 31.08.2020

R O Z H O D N U T I E

Slovenská inšpekcia životného prostredia – Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, (ďalej len „Inšpekcia“) ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z.z.“), na základe vykonaného štátneho dozoru a záverov Protokolu o vykonaní štátneho dozoru č. 46/14/20/ID-P, č. konania: 4463/46/2020-6487/2020 zo dňa 03. 03. 2020, v súlade s ustanoveniami § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

nariaduje

účastníkovi konania:

Obec Očová, SNP 330/110, 962 23 Očová, IČO: 00 320 153

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z.z. v tomto rozsahu:

Obec Očová:

1. Prijme účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce a do jej okolia, ktoré budú v účinnosti najmenej 5 rokov.

Termín: do 31.12.2020

2. Zverejní informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačný leták Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na svojom webovom sídle a aj iným spôsobom v mieste obvyklým.

Termín: okamžite

3. Upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti zverejnením informácie o miestach ich výskytu a zverejnením tohto rozhodnutia.

Termín: okamžite

4. Upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov a na ich povinnosti aj na základe vlastného zistenia.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

5. V spolupráci so školami, ktorých je zriaďovateľom, zabezpečí v jarných mesiacoch edukáciu o invázných druhoch rastlín a živočíchov pre žiakov a študentov týchto škôl.

Termín: trvale

6. Raz mesačne skontroluje výskyt invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov verejne dostupným prostredníctvom webového sídla Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky a Enviroportálu.

Termín: trvale

Odôvodnenie:

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) na svojom webovom sídle www.sopsr.sk dňa 01.10.2019 zverejnila informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov prostredníctvom interaktívnej Mapy prioritných lokalít kde sa majú odstraňovať invázne druhy rastlín <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazky/map.html> (Príloha č.1) a informačné letáky, ktoré obsahujú informácie o konkrétnom inváznom druhu, jeho popis a zobrazenie a tiež informáciu o spôsobe jeho odstraňovania http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15 .

Podľa tejto mapy bol na území obce Očová zaznamenaný výskyt invázných rastlín *Fallopia sp.*

Dňa 03. 03. 2020 vykonala Slovenská inšpekcia životného prostredia, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti Inšpektorátu životného prostredia Banská Bystrica štátny dozor v obci Očová podľa zákona č. 150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Štátnym dozorum bolo zistené, že obec Očová výskyt invázných druhov na území obce neriešila primerane okolnostiam, teda tak aby sa invázne nepôvodné druhy rastlín nešírili; výsledkom štátneho dozoru je protokol č.46/14/20/ID-P č. konania: 4463/46/2020-6487/2020. Obec Očová sa k zisteniam štátneho dozoru vyjadrila v Oboznámení s protokolom o vykonaní štátneho dozoru č. konania: 4463/46/2020-6492/2020 zo dňa 03.03.2020 nasledovne: „*Obec Očová o výskyte inv. rastliny nevedela, po obhliadke lokality bude obec kontaktovať vlastníka*

resp. nájomcu pozemku a vyzve ho na odstránenie rastlín a starostlivosť v zmysle zákona.“
Inšpekcia dňa 04.03. 2020 skončila štátny dozor oznámením č. 4463/46/2020-7666/2020.

Dňa 13. 05. 2020 bolo obci Očová doručené oznámenie o začatí správneho konania o opatrení na nápravu, pretože

I.

Invázne druhy rastlín majú vlastnosti, ktoré vyžadujú celospoločenský systematický a koordinovaný postup ich odstraňovania a prevencie ich šírenia:

- majú rýchly vegetatívny rast juvenilných a reprodukčne dospelých jedincov,
- majú dlhé obdobie kvitnutia a tvorby plodov,
- formujú dominantné porasty v štádiu semenáčikov,
- majú schopnosť prežívať nepriaznivé obdobia (sucho, záplavy),
- sú odolné voči stresom,
- majú dobré reprodukčné vlastnosti (vegetatívne rozmnožovanie pomocou podzemkov, hlúz; generatívne – tvorba veľkého množstva semien, vysoká klíčivosť semien, klíčiace semená nemajú zvláštne nároky na prostredie),
- majú účinné mechanizmy rozširovania a
- sú schopné rásť na rôznych typoch stanovišť.

Súčasne, invázne druhy majú veľmi málo prirodzených nepriateľov (predátorov, parazitov, chorôb). Preto na ich odstránenie je potrebný cielený ľudský zásah. Rovnako je aj potrebné voliť také postupy v starostlivosti o životné prostredie, ktoré nepodporujú šírenie invázných druhov. Rýchly nástup nepôvodných druhov a postupné získanie ich dominantného postavenia v rastlinnom spoločenstve je významnou mierou umožnený narušovaním povrchu pôdy (disturbancia). Disturbancia môže byť aj prirodzeného charakteru (erózia, záplavy, oheň a pod.), v súčasnosti však výrazne prevládajú antropogénne disturbancie ku ktorým napríklad patria úpravy tokov narušujúce pôvodné brehové porasty, používanie ťažkej mechanizácie pri výstavbe ciest, vytváraní cestných rigolov, priekop a pod..

Vzhľadom na to, že invázne druhy rastlín majú vďaka svojim vlastnostiam vysokú konkurenčnú schopnosť voči ostatným druhom rastlín a úspešne potláčajú ich rast a sú to nepôvodné druhy, teda druhy s prirodzeným alergickým potenciálom pre tunajších obyvateľov, je v záujme všetkých obyvateľov obce vykonať opatrenia proti šíreniu každého invázneho druhu, ktorého výskyt sa zistí na území obce, ale aj v jej blízkosti, pretože invázne druhy rastlín nepoznajú hranice územného členenia.

Pre odôvodnenie nákladov obce na „boj“ s inváznymi druhmi uvádzame, že okrem zdravotných rizík a environmentálnych dosahov na prírodu, prináša šírenie invázných druhov rastlín aj ekonomické a hospodárske straty a následne zvýšené náklady na odstránenie dôsledkov ich šírenia. Príklady (aj) ekonomických dôsledkov:

- Poškodzovanie dlažieb, asfaltových povrchov ciest, ich obrubníkov a pod. prerastaním inváznymi rastlinami.
- Hustota porastov invázných rastlín bráni vykonávať rôzne činnosti človeka (znemožňujú optimálny prístup verejnosti, napr. k brehom riek, do lesných porastov, na poľnohospodárske pozemky, na miesta oddychu, rekreácie a pod.).
- Na okrajoch ciest a železničných tratí znižujú prehľadnosť a nepriaznivo ovplyvňujú bezpečnosť premávky.

II.

Počas správneho konania bola mapka o výskyte invázných druhov rastlín <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> aktualizovaná.

Podľa aktuálnych údajov o výskyte invázných rastlín na zverejnenej interaktívnej mapke <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> je na území obce Očová na štyroch lokalitách zaznamenaný výskyt invázneho nepôvodného druhu *Solidago canadensis*, na 4 lokalitách výskyt *Fallopia sp.* a na 5 lokalitách výskyt *Heracleum mantegazzianum* (Príloha č.2).

Pohánkovce (krídlatky, *Fallopia sp.* div)

Opis rastliny

Trváce, dvojdomé (na jednom jedinci sú buď len samčie alebo len samičie kvety) byliny, až 400 cm vysoké, s dlhými hrubými, rozkonáreným podzemkami. Byle sú duté, s priemerom 1-5 cm. Stredné byľové listy stopkaté, vajcovité. Súkvetie je metlina, tvorená malými bielymi (zelenobielymi, žltobielymi, vzácné ružovobielymi) drobnými kvetmi. Kvitnú od júla do septembra. Plodom je nažka. Pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) má listovú čepeľ 9–18 dlhú, na báze uťatú, chlpy na rube listov rovné, širšie ako dlhé; pohánkovec sachalinský (*Fallopia sachalinensis*) má listovú čepeľ 27–40 cm dlhú, na báze hlboko srdcovitú, chlpy na rube listov sprehybané, 12–25-krát dlhšie ako široké; a pohánkovec český (*Fallopia bohemica*) má listovú čepeľ 13–24 cm dlhú, na báze uťatú až srdcovitú, chlpy na rube listov rovné, 1–5-krát dlhšie ako široké.

Spôsob rozmnožovania:

Pohánkovce sa rozmnožujú najmä vegetatívne rozrastaním podzemkov, úločkami podzemkov, úločkami bylí, niektoré druhy (najmä pohánkovec český) sa rozmnožujú aj semenami. V apríli až máji vyrastú z podzemkov nové výhonky. V polovici septembra dosahujú maximálnu výšku. V priebehu zimného obdobia sa listy rozložia, väčšia časť bylí však zostáva v uschnutom stave vzpriamená alebo poľahnutá až do nasledujúceho vegetačného obdobia.

Spôsoby rozširovania:

Rozširovanie sa uskutočňuje najmä premiestnením odlomených častí podzemkov, čo je charakteristické napríklad pri rôznych zemných prácach. Úlomky podzemkov a bylí a taktiež semená sa môžu šíriť aj pomocou prúdiacej vody, keďže tento druh sa často vyskytuje aj ako súčasť sprievodnej pobrežnej vegetácie tokov. Semená sa rozširujú aj vetrom.

Zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*) a **Zlatobyľ kanadská** (*Solidago canadensis*)

Opis rastliny

Trváce statné, až 250 cm vysoké byliny, s rozkonárenými podzemkami. Stredné byľové listy 10 – 15-krát dlhšie ako široké. Drobné zlatožlté kvety tvoria úbory s priemerom 3,8 – 8,5 mm, usporiadané v rozložitej metline. Kvitnú od augusta do októbra. Plodom je nažka. Zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*) má byľ pod zloženým súkvetím (metlinou úborov) holú; zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) chlpatú.

Spôsob rozmnožovania:

Zlatobyľ obrovská aj zlatobyľ kanadská sa rozmnožujú semenami (generatívne rozmnožovanie), ktoré dozrievajú hneď po odkvitnutí. Dobré klíčia aj za nepriaznivých podmienok. Rozmnožujú sa aj vegetatívne pomocou podzemkov, ktoré sú dlhé a rýchlo sa rozrastajú.

Spôsoby rozširovania:

Semená sa rozširujú pomocou vetra; sú opatrené vencom dlhých chlпов, ktoré slúžia k tomuto účelu. Podzemky rozširuje voda (najmä pri záplavách). K rozširovaniu môže prispieť aj človek, ak zeminu, v ktorej sa nachádzajú semená alebo úlomky podzemkov, premiestni na iné stanovište.

Bolševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum* Somm. et Lev.) syn.:*Heracleum giganteum* Hornem., *H. speciosum* Weinm., *H. caucasicum* Steven

Opis rastliny

Dvojročná až trváca, vzrastom i fyziognómiou veľmi nápadná rastlina s hrubou, pozdĺžne rýhovanou dutou byľou (rýhovanie dobre viditeľné najmä v čase usychania), v hornej časti môže byť aj rozkonárená. Dorastá do výšky 2 až 5 m, hrúbka v dolnej časti byle môže dosiahnuť aj 10 – 15 cm. Dôležitým poznávacím znakom sú pri báze byle červené až červenofialové škvrny a chlpy. Perovito laločnaté listy sú na líci holé, na rube páperisté. Majú duté žliazkaté a chlpaté stopky. Spodné listy v listovej ružici dosahujú dĺžku skoro 2 m, sú trojpočetné, hlboko ostro vykrajované. Na vrchole stonky sa vytvára v období od júna do augusta mohutné súkvetie tvorené desiatkami okolíkov, zložených z drobných bielych kvetov. V priemere má súkvetie aj 50 cm. Korunné lupienky sú biele, zriedkavo červenkasté. Kvitne od júna do augusta. Plody sú hrubo rebrnaté holé alebo chlpaté dvojnažky, ktoré dozrievajú v auguste a neskôr. Na jednej rastline sa môže vytvoriť až 100 000 semien.

Spôsob rozmnožovania

Bolševík obrovský je jednodomá, samoopelivá (takže aj jedna osamotená rastlina dokáže vytvoriť semená, produkované v desiatkach tisícoch) alebo cudzoopelivá rastlina, ktorá sa rozmnožuje generatívne (semenami) ale v niektorých prípadoch aj vegetatívne (koreňovými výhonkami, aj oddelenými časťami koreňovej sústavy).

Generatívne rozmnožovanie

Bolševník obrovský je monokarpická (iba raz plodiaca) rastlina, ktorá po vytvorení semien uhynie. Nekvitnúce rastliny hynú začiatkom jesene. Plody sa tvoria na 2 – 3 ročných rastlinách. Semená vyklíčia až na jar v nasledujúcom roku, ale značný počet vyklíčených rastlín odumiera. Bolševník si udržuje klíčivosť po dobu až 7 rokov. Na jar sa rastlina obnovuje z dužnatej časti koreňa. Má obnovovacie púčiky pod povrchom pôdy, kde prežijú až 4 roky, pričom každoročne vytvárajú výhonky, ktoré sú stále väčšie, až kým rastlina opätovne nezakvitne.

Vegetatívne rozmnožovanie

Vegetatívne rozmnožovanie nie je pre bolševník typické, sú však známe aj prípady, keď nový jedinec vyrástol z koreňových výmladkov, alebo aj regeneráciou rastliny z oddelených koreňových častí, ktoré vznikli pri mechanickom poškodení rastliny.

Spôsoby rozširovania

Bolševník obrovský je rozširovaný všetkými spôsobmi, ktorými sa šíria invázne nepôvodné druhy rastlín, teda antropochórne – pričinením človeka, jeho priamou alebo nepriamou činnosťou aj zoonochórne – prostredníctvom živočíchov aj anemochórne – pričinením vetra aj nautochoricky – pričinením tečúcej vody a aj autochoricky – bez účasti faktorov stanovišťa.

Šíri sa úmyselne semenami a to najmä ako okrasná alebo ako medonosná rastlina; záujemcovia o pestovanie z okrasných dôvodov presádzajú na nové miesta aj mladé semenáčky, semená sú veľké a ľahké, prenášané vetrom alebo vodou na väčšie vzdialenosti. Dokážu v pôde prečkať roky (klíčivosť si zachovávajú aj po 7 rokoch). Šíri sa aj neúmyselne rôznymi aktivitami človeka, napr. výstavbou ciest alebo iných druhov stavieb, dopravou, kedy sa preniesie na znečistených kolesách, živočíchmi, vodou a vetrom, ešte aj

nezrelé zelené plody sú schopné dozrieť aj na odseknutých súplodiach a za vhodných podmienok semená vyklíčia.

Zdravotné riziko

Z hľadiska zdravotného rizika a zdravotných dôsledkov je boľševník obrovský najnebezpečnejšou nepôvodnou rastlinou našej flóry. Pri kontakte spôsobuje najmä kožné poranenia (popáleniny). Sú vyvolané účinkom uvoľnenej bunkovej šťavy obsahujúcej fotoaktívne furokumaríny. Ich účinok sa prejavuje najmä vtedy, ak je koža vystavená slnečnému žiareniu, čím vznikajú páliace zapálené plochy, neskôr až pľuzgiere. Dlhodobejší kontakt s touto rastlinou môže vyvolávať aj bolesti hlavy, zvýšenú teplotu, slabosť a zimnicu. Poškodené časti rastliny môžu vyvolať slzenie, pálenie nosnej a ústnej dutiny. Opuchy dýchacích slizníc môžu zapríčiniť aj smrť. Takéto prípady boli zaznamenané vo svete v súvislosti s deťmi, ktoré s touto rastlinou často manipulujú ako s hračkou (vyrábajú si z dutých stoniek trubky na fúkanie, ďalekohľady a pod.). Najnebezpečnejšia je táto rastlina v mesiaci jún, kedy má najvyšší obsah spomínaných furokumarínov (PIRA et. al., 1989).

Boľševník obrovský, spoločne s ďalšími inváznymi druhmi, najmä zlatobyľou kanadskou a zlatobyľou obrovskou vyvolávajú u ľudí s alergickými ochoreniami aj peľové alergie.

III.

Pred realizáciou opatrení spojených s potláčaním výskytu, alebo odstraňovaním (eradikáciou) invázneho druhu je vždy nevyhnutné dopredu zistiť nasledujúce skutočnosti:

- vlastnícke vzťahy konkrétnej lokality, prípadne správcu lokality,
- či sa v lokalite nachádzajú osobitne chránené časti prírody a krajiny (územia, druhy, biotopy),
- prírodné charakteristiky konkrétnej lokality - členitosť terénu, prístupové cesty, typ pozemku – najmä jeho situovanie na lesnom alebo poľnohospodárskom pozemku, v prípade chránených území – stupeň ochrany (ÚEV Repiská, ÚEV Hrbatá lúčka, ÚEV Dolná Zálomská, ÚEV Poľana, CHVÚ Poľana, MCHÚ NPR Zadná Poľana, MCHÚ CHA Dolná Zálomská, MCHÚ PR Pod Dudášom, MCHÚ PR Príslopky, MCHÚ PR Mačinová, VCHÚ CHKO Poľana, Biosférická rezervácia Poľana), spôsob využívania pozemku v minulosti i v súčasnosti,
- rozšírenie druhu na lokalite tzn. plošný rozsah územia, na ktorom sa odstraňovanie bude uskutočňovať,
- početnosť, t.j. či je výskyt druhu/ov jednotlivý, skupinový, masový, plošná monokultúra a pod.. Pri ojedinelom výskyte je potrebné zistiť ohnisko odkiaľ sa druh (druhy) do územia šíria,
- biologické vlastnosti druhov uvažovaných na likvidáciu a ich ekologické nároky,
- spôsob rozmnožovania,
- riziká prichádzajúce do úvahy pri ničení - zdravotná bezpečnosť, blízkosť vodných biotopov, prítomnosť ďalších osobitne chránených alebo ohrozených druhov rastlín a živočíchov a biotopov,
- spôsob realizácie a odbornú spôsobilosť dodávateľa vykonávaných opatrení,
- časovú a hierarchickú postupnosť plánovaných opatrení.

IV.

Odstránenie invázných nepôvodných druhov rastlín sa musí uskutočniť v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov.

Vo všeobecnosti je pri odstraňovaní invázných rastlín potrebné brať do úvahy aký majú spôsob rozmnožovania a do akej biologickej skupiny patria, početnosť na lokalite, charakter a situovanie stanovišťa, ohrozenosť a veľkosť lokality, fázu rastu rastliny a ďalšie biologické vlastnosti druhu. Je potrebné ich odstraňovať hneď v počiatočnom štádiu ich výskytu na lokalite, keď je ich odstraňovanie najefektívnejšie. Pri druhoch rozmnožujúcich sa aj generatívnym spôsobom je potrebné zrealizovať zásah pred alebo v čase kvitnutia druhu, zásadne pred začiatkom tvorby semien.

Spôsoby odstraňovania *Fallopia sp. div.* sú vykopávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, nastielanie fóliami, chemický spôsob alebo kombinovaný spôsob odstraňovania.

Spôsoby odstraňovania *Solidago gigantea* aj *Solidago canadensis* sú vykopávanie, vytrhávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, pastva, orba, chemický spôsob alebo kombinovaný spôsob odstraňovania.

Spôsoby odstraňovania *Heracleum mantegazzianum* sú vykopávanie, aplikácia horúcej pary, vytrhávanie, pastva, orba, kosenie a mulčovanie, podsekávanie rýľom, orezávanie a odstrihávanie súkvetí a súplodí, chemický spôsob, kombinovaný spôsob. POZOR: Spôsobuje vážne poškodenia kože podobné popáleninám. Pri uvedenom druhu je potrebné dodržiavať prísne zásady pri manipulácii s časťami rastliny a používať ochranný odev a rukavice.

Všeobecné zásady odstraňovania invázných druhov zistených na území obce:

Mechanický/fyzikálny spôsob odstraňovania sa uplatňuje najmä pri ojedinelom alebo maloplošnom výskyte druhu na lokalite alebo pri výskyte druhu vo vodných tokoch, v ochranných pásmach vôd alebo v chránených územiach, kde nie je možné použiť chemický alebo kombinovaný spôsob. Mechanický spôsob (výrub) nie je povolený pre niektoré dreviny.

Chemický spôsob odstraňovania sa uplatňuje pri veľkoplošných výskytoch druhu, teda až vtedy, ak je výskyt invázneho nepôvodného druhu rozsiahly a mechanický spôsob odstraňovania by už bol neefektívny, časovo a finančne náročný. Pri aplikácii herbicídov je potrebné zvážiť negatívny vplyv na okolité druhy, zvlášť na vodné organizmy. Použitý herbicíd musí byť zvolený tak, že nespôsobí úhyn vodných organizmov v okolí jeho aplikácie. Na odstránenie rastlín možno využiť autorizované prípravky na ochranu rastlín (herbicídy), ktoré sú účinné pre príslušnú biologickú skupinu rastlín, zvyčajne je potrebné vykonať opakovanú aplikáciu po ďalšom vzídení nových jedincov. Pre zvýšenie účinnosti je vhodná aj kombinácia mechanického a chemického spôsobu, resp. viacerých spôsobov odstraňovania.

Kombinovaný spôsob odstraňovania sa uplatňuje tam, kde je chemický spôsob odstraňovania povolený a z akýchkoľvek dôvodov mechanický spôsob odstraňovania nepostačuje. Kombinovaný spôsob odstraňovania nie je vhodný pre druhy, ktoré sa vyskytujú na vodných plochách a rozmnožujú sa aj vegetatívne. Pri mechanickom odstraňovaní uvedených druhov môže dôjsť k fragmentácii rastlín a ich rozšíreniu na nové plochy.

Najproblémovejším je boľševník obrovský, pretože rastlina sa vyznačuje veľkými reprodukčnými (tvorba veľkého množstva plodov a semien) a regeneračnými schopnosťami

(koreňový systém siaha do hĺbky až 3 m, preto vykopávanie koreňov je málo úspešné, pri poškodení stonky vyrastie ďalšia, prípadne pri mechanickom poškodení môže tiež opakovane kvitnúť, po odstránení terminálneho súkvetia sa vytvárajú ďalšie bočné – laterálne).

Jednou z najefektívnejších a najspoľahlivejších foriem odstraňovania boľševníka obrovského; je chemický spôsob; prvú aplikáciu chemického prípravku sa odporúča vykonať v marci – apríli, keď vyrastajúce ružice listov sú vysoké menej ako 10 cm. Druhú aplikáciu treba zrealizovať koncom mája až začiatkom júna, aby sa zasiahli semenáčky boľševníka obrovského, ktoré vyklíčia ešte po prvej aplikácii chemického prípravku. Vzhľadom na to, že niektoré z chemických prípravkov pôsobia aj mimo zasiahnutej rastliny, čím môžu nepriaznivo vplyvať na niektoré zložky životného prostredia (napr. na vodu, pôdne mikroorganizmy, opel'ovače alebo primárnych konzumentov a pod.), mal by sa v takom prípade preferovať mechanický spôsob odstraňovania, hoci je oveľa pracnejší a menej účinný, hlavne preto, že boľševník obrovský produkuje veľké množstvo semien. V miestach so stabilnou populáciou sa spravidla nachádza veľká pôdna zásoba semien a kým sa táto nezničí, je len málo pravdepodobné, aby sme takúto populáciu zo stanovišťa odstránili. Preto predpokladom úspechu je odstránenie pôdnej zásoby semien. Jednou z možností ako ju eliminovať, je z plochy odstrániť dospelé jedince, čím sa odkryje pôdny povrch a následne presvetlením a prehriatím stanovišťa dôjde k masovému vyklíčeniu semien z pôdnej zásoby. V zime časť semenáčikov vymrzne, čím sa zníži možný výskyt nových rastlín v ďalšom období. V nasledujúcom roku sa spôsob odstraňovania zopakuje a postupne sa prispôbuje situácii, tzn. intenzite výskytu nových rastlín. Zničenie semenáčikov je možné urýchliť aj ich vytrhávaním. Pri ničení pôdnej zásoby semien si treba ale uvedomiť, že takéto čistenie lokality je práca na niekoľko rokov, pričom sa ale nesmie stať, aby niektorému dospelému jedincovi sme nechali dozrieť semená.

Pri všetkých druhoch však platí, že mechanické odstraňovanie musí byť uskutočňované dôsledne, pretože nedôsledné mechanické odstraňovanie je bez použitia ďalších metód neúčinné a zvyšuje sa ním nebezpečenstvo ďalšieho rozširovania rastlín, takže v konečnom dôsledku môže byť mechanické odstraňovanie najmenej vhodným spôsobom zásahu. Odlomené časti podzemkov, ponechané na mieste alebo vo vitálnom stave premiestnené na iné miesto, môžu veľmi ľahko regenerovať a nekontrolovateľne sa šíriť alebo opakovaným nesprávnym kosením môže dôjsť k zhusteniu porastu a rozšíreniu lokalít s výskytom invázií rastlín.

Konkrétne metódy odstraňovania invázií druhov zistených na území obce:

Kosenie a mulčovanie porastov je spôsob odstraňovania, ktorý ak sa použije, tak treba uskutočňovať v 14 dňových intervaloch po celú dobu vegetačnej doby. Rastliny tak nestačia vytvoriť dostatok zásobných látok a postupne slabnú. Zásah je nutné uskutočňovať každoročne, kým sa objavujú nové výhonky a opakovane počas sezóny. Porast je potrebné pokosiť alebo pomulčovať pred kvitnutím rastlín. Používa sa aj pri boľševníku, využíva sa na odstraňovanie vegetatívnych orgánov rastliny (napr. listových ružíc). Rastliny sekáme (prípadne kosíme) buď pri báze byle alebo sekáme 10 až 15 cm pod zemou, čím sa zničí aj koreňová hlava. Ak sa boľševník nachádza na poľnohospodárskych pozemkoch (lúky, pasienky) možno na sekacie a kosenie použiť poľnohospodárske stroje. Orezávanie, ako menej náročný mechanický spôsob, sa využíva pri ničení zakladajúcich sa súkvetí (zabráni sa

tak tvorbe semien), prípadne nezrelých súplodí (zabráni sa vysemeňovaniu pred ich dozretím). Využíva sa na oslabovanie reprodukcie boľševníka a na znižovanie možnosti jeho ďalšieho šírenia. Po orezaní, ostrihaní okolíkov je potrebné porast na lokalite ešte raz skontrolovať, pretože niektoré okolíky môžu rozkvitnúť neskôr, čiže aj semená sa vytvoria a dozrejú neskôr, takže je potrebné zásah podľa potreby zopakovať. Zdôrazňujeme, že orezávaním okolíkov sa zabráni len tvorbe plodov a semien, ale rastliny ako také sa nezničia, spravidla opätovne zregenerujú. Najviac rastliny poškodzuje orezávanie súplodí s ešte zelenými dvojnažkami. Je popísané, že niektoré boľševníky po odstrihnutí súplodí vyhynuli, nové rastliny sa objavili len z listových ružíc jedincov, ktoré boli na ošetrovanej ploche prítomné z predchádzajúceho obdobia. Tento spôsob, ak sa vykoná na izolovanej lokalite, s malým počtom jedincov a vo vhodnom období, vedie nakoniec k úplnému odstráneniu druhu.

Na malých plochách s ojedinelým výskytom inváznej rastliny (napr. v okrasných záhradách) sa odporúča uskutočniť **vykopávanie a vytrhávanie**.

Vykopávanie je vhodné realizovať v čase, keď je pôda primerane vlhká a rastliny sa ľahko vyberajú. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druhoch je potrebné výkop realizovať tak, že v pôde nezostanú zvyšky koreňov, z ktorých je rastlina schopná regenerovať. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druhoch je vhodné tento spôsob realizovať rýľovými vidlami, pretože použitím rýľa, lopaty alebo motyky sa zvyšuje riziko odrezania častí koreňov vedúce k obnoveniu rastu. Pri semenáčikoch vegetatívne sa rozmnožujúcich druhov je potrebné tento spôsob realizovať čo najskôr po zistení výskytu na predchádzanie rozrastaniu koreňového systému a uľahčenie vykopávania. Pri starších jedincoch vegetatívne sa rozmnožujúcich druhov je potrebné tento spôsob realizovať v období od začiatku kvitnutia až do plného kvitnutia, kedy by regenerácia z náhodne ponechaných častí koreňov mala byť najslabšia. Pri generatívne sa rozmnožujúcich druhoch je potrebné tento spôsob realizovať pred alebo v čase kvitnutia, zásadne pred začiatkom tvorby semien. Pri druhoch v okolí vodných tokov alebo druhoch rastúcich priamo v nich je potrebné vyberať jednotlivé rastliny zo substrátu tak, že nedôjde k odlomeniu ich častí, ktoré sú schopné regenerovať a zakoreniť. Vykopávanie boľševníka je úspešné na lokalitách s málo početnou populáciou. Vykopané rastliny zahynú vyschnutím, ale najlepšie je ich spáliť. Najúčinnšie je vykopávanie koreňov rastlín, pričom je treba vyryť hlavu koreňa, ktorá je v hĺbke najmenej 20 cm.

Vytrhávanie je vhodné na odstraňovanie semenáčikov rastlín a mladých rastlín, najvhodnejšie v čase, keď je pôda primerane vlhká, keď sa rastliny ľahko vyberajú. Pri vegetatívne sa rozmnožujúcich druhoch je potrebné vytrhávanie vykonať tak, že v pôde nezostanú zvyšky koreňov, z ktorých je rastlina schopná regenerovať. Nie je vhodné pre veľké odrastené a mohutné rastliny, pretože tie majú dobre vyvinutý dlhý koreň.

Orba sa nesmie použiť v lokalitách s osobitne chránenými druhmi alebo biotopmi. Môže sa využiť v tých prípadoch, ak sa invázne druhy vyskytujú na plochách s trvalým trávnym porastom alebo na opusteniskách, kde sa plocha plánuje využiť iným spôsobom či v inej kultúre (napr. premena na ornú pôdu a pod.). Ak sa využije na poľnohospodársky využívaných stanovištiach, porast je potrebné porať v období pred kvitnutím a po orbe je nevyhnutné osiať plochu konkurenčne silnejšími druhmi, ako ozimná raž alebo jačmeň jarný. Orbou sa súběžne ničia semenáčiky, mladé i dospelé jedince rastlín. Po orbe sa vyžaduje odstrániť podzemné orgány rastlín (aspoň tie, ktoré ostali v blízkosti povrchu) a následne je nutné osiať plochu konkurenčne silnejšími druhmi. Napríklad, ak sa zásah vykoná na ornej pôde, je možné použiť ako osivo ozimné druhy obilovín. Tento spôsob je možné tiež využiť

na úpravu opustenísk a nevyužívaných plôch v intravilánoch, ale i extravilánoch obce, na tzv. poľných, lúčnych alebo mestských úhoroch. Upozornenie: Pri zemných prácach spojených s presunom zeminy nesmie dochádzať k narušeniu podzemných častí rastlín a ku ich transportu na nové lokality.

Nastielanie fólie sa odporúča zvlášť pri druhoch rodu *Fallopia sp.*, kedy sa plocha s výskytom druhu zakryje pevnou a nepriepustnou fóliou s minimálnou hrúbkou 1 mm (využitelnou napríklad na dná záhradných jazierok), zafixuje a ponechá sa zakrytá minimálne dva roky. Plochu je vhodné prekryť s dostatočným presahom po okrajoch porastu invázneho druhu na predchádzanie vzídeniu rastlín z podzemkov na okrajoch. Následne sa po odkrytí skontroluje stav výskytu druhu, a ak sa neobjavia, aplikuje sa výsev konkurenčne silnejšími druhmi ako lucerna siata alebo mätonoh trváci.

Aplikácia horúcej pary - ošetrovanie porastov prístrojom na aplikáciu horúcej pary sa realizuje v období pred kvitnutím druhu, v prípade *Fallopia sp.* a *Solidago gigantea* aj *Solidago canadensis* je potrebná aplikácia viackrát ročne ako alternatíva kosenia.

Pastva ovcami alebo hovädzím dobytkom je vhodná na lokalitách s hromadným výskytom druhov vo vegetatívnej fáze. Pastva rastliny úplne nezničí, len potlačí ich rast. Pastva však má svoje opodstatnenie, pretože aspoň čiastočne sa ňou znižuje hustota výskytu inváznych druhov. Pomocou nej sa znižuje najmä celková vitalita jedincov, obmedzuje reprodukcia, čo v konečnom dôsledku vedie k zníženiu početnosti jedincov. Pri pastve sa udupávaním môžu poškodiť aj koreňové krčky, čo má v konečnom dôsledku negatívny dopad na celé rastliny. Pri *Fallopia sp.* je však podmienkou, že sa s pastvou musí začať na začiatku vegetačného obdobia, tzn. ešte skôr ako rastliny vyrastú, v opačnom prípade sú pre ovce alebo dobytok rastliny nekonzumovateľné. Pastva boľševníka ovcami alebo hovädzím dobytkom zasa vyžaduje, že sa musí uskutočňovať každoročne, lebo inak boľševník obrovský vytvorí generatívne orgány a v prípade ich dozretia dochádza k obnoveniu pôdnej zásoby semien. K úplnému zničeniu však dochádza iba vtedy, ak je tento spôsob kombinovaný s ďalším, najmä chemickým ničením.

Platí však všeobecne, ako už bolo spomenuté, že ak mechanické odstraňovanie nie je povolené alebo nie je možné zabezpečiť dôsledné mechanické odstraňovanie rastlín, je potrebné kombinovať ho s chemickým spôsobom likvidácie, postupom podľa návodu výrobcu. **Návodom výrobcu nie sú dotknuté nasledujúce povinnosti, ktoré je potrebné dodržať vždy:**

1. Vždy je potrebné rešpektovať bezpečnostné hľadiská, pretože pri nesprávnej aplikácii môžu niektoré z chemických prípravkov nepriaznivo vplyvať na okolitú vegetáciu a na niektoré ďalšie zložky životného prostredia a tiež môžu ohroziť aj zdravie osoby, ktorá aplikáciu vykonáva.
2. Postrek sa nesmie použiť na osobitne chránené druhy a biotopy.
3. Postrek sa nesmie vykonávať na silne zaprášené rastliny (nie po dlhom období sucha).
4. V deň postreku nesmie pršať, ani sa sychľovať k dažďu, a to ani podľa predpovede počasia, ktorú na svojom webovom sídle www.shmu.sk zverejňuje Slovenský hydrometeorologický ústav, pretože po aplikácii herbicídu nesmie dôjsť k jeho zmytiu výrobcom predpísaný čas.

5. Je potrebné dbať, aby počas postrekovania fúkal mierny vietor, pretože pri absolútnom bezvetrí môžu koncentrované výpary negatívne vplývať aj na okolitú vegetáciu.
6. Po aplikácii na pasienkoch a lúkach musí byť dodržaná ochranná lehota 21 dní, kedy sa nesmie porast využívať.

Zásah je potrebné opakovať minimálne nasledujúci rok (podľa zostarnutia porastu a mohutnosti koreňového systému). Biomasu je potrebné spáliť na mieste, pričom treba dbať na protipožiarne opatrenia. Pri práci s herbicídmi je potrebné dodržiavať zásady pre prácu s jedmi, dodržiavať predpísané riedenie výrobcom, nepoužívať herbicíd na iné pôvodné rastliny, nepoužívať ho v blízkosti vodného zdroja a pestovaných rastlín. Pred postrekom je vhodné odstrániť staré odumreté stonky z minulého roku (použitím krovinorezu). Najúčinnšie obdobie použitia herbicídu je začiatok vegetačného obdobia, keď sú dostatočne rozvinuté listy a rastliny nie sú veľmi vysoké druhú aplikáciu urobiť v čase, keď rastliny dosahujú výšku približne 20 cm, ak je vyššia, praktická aplikácia je už náročná. V prípade že poveternostné podmienky nedovoľujú postrek pred dorastením do výšky 1 –1,5 m, možno rastliny pokosiť tesne nad zemou krovinorezom. Približne po 7 týždňoch možno potom aplikovať herbicíd. Väčšina vyrábaných chemických postrekov zasahuje celé rastliny vrátane koreňového systému (chemický prostriedok sa dostane cievnymi zväzkami až do koreňa rastliny), nepôsobí však na pôdnu zásobu semien.

Pri mechanickom ničení vždy treba dbať na to, aby sa ulomené časti rastlín nedostali do vodného toku a aby sa zásah realizoval pred kvitnutím jedincov.

Pri druhoch rodu *Fallopia sp.* je vhodné ponechať rastlinu počas vegetačného obdobia bez zásahu a chemický postrek aplikovať na jeseň do príchodu mrazov. Ošetrovaný porast je potrebné ponechať cez zimu premrznúť a potom odstrániť. Pri druhoch s hrubšou byťou možno využiť aj metódu vpichu koncentrovaného prípravku do stoniek (injekčná metóda).

Upozornenie ku chemickému a kombinovanému spôsobu odstraňovania:

Pri chemickom aj kombinovanom spôsobe odstraňovania sa musia dodržať ustanovenia zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 488/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásadách a opatreniach na ochranu zdravia ľudí, zdrojov pitnej vody, včiel, zveri, vodných a iných necieľových organizmov, životného prostredia a osobitných oblastí pri používaní prípravkov na ochranu rastlín.

Odporúčania odborníkov zo ŠOP SR:

Pri odstraňovaní Bolševníka obrovského je pri menších porastoch alebo jednotlivých rastlinách možné využívať vykopávanie alebo vytrhávanie (za použitia dostatočných ochranných pomôcok). Väčšie porasty sa odporúčajú kosiť alebo mulčovať v období pred kvitnutím druhu, aby nedošlo k vytvoreniu semien. Zásah je potrebné v priebehu roka zopakovať. Účinnou metódou je ostrihávanie nezrelých súplodí, približne 2 až 3 týždne po odkvitnutí druhu (v závislosti od počasia), keď sú vytvorené ešte len nezrelé semená. Odstrihnuté súplodie sa umiestni do igelitového vreca, tak aby semená neopadli a na vhodnom mieste sa spáli. Odstrihnutím súplodí počas vegetačnej sezóny sa rastlina oslabí alebo zahynie. Na potlačenie populácie druhu sa dá využiť aj pastva oviec alebo dobytky, ktoré spásajú jeho listové ružice. Optimálne je to v čase, keď druh ešte nekvitne. Pri odstraňovaní druhu sa využíva aj postrek registrovaným prípravkom na ochranu rastlín (herbicídmi) alebo kombinovaný spôsob

mechanického a chemického odstraňovania. Vtedy sa porasty druhu najprv mechanicky odstránia (pokosia alebo zmulčujú) a následne po opätovnom narastení rastliny sa postriekajú herbicídmi.

Odporúčania odborníkov z Centra biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied:

Pri odstraňovaní pohánkovcov aj zlatobýľ odporúčame metódy odstraňujúce celú rastlinu, t. j. vytrhnutie, príp. vykopávanie jednotlivých bylí (trsov) aj s podzemkami a koreňmi, ktoré sú najúčinnjšími spôsobmi ich eliminácie. Vytrhnutie bylí je potrebné opakovať v závislosti od dorastania nových bylí: zväčša počas viacerých rokov a pri pohánkovcoch aj niekoľkokrát ročne.

Menej účinnými spôsobmi ich odstraňovania sú metódy, keď v pôde ponechávame podzemné časti a eliminujeme len nadzemné časti rastliny: aplikácia horúcej pary, kosenie, mulčovanie, pastva, nastielanie fóliami. Pri týchto metódach (okrem nastielanie fóliami) je potrebné zabezpečiť, aby sa používali opakovane, viac ráz do roka a počas viacerých rokov, nakoľko po prvotnom zásahu odstránenia nadzemnej časti inváznej rastliny spravidla reagujú zvýšením vetvenia podzemkov, čím sa zahusťuje existujúci porast a trs (polykormón) rastliny sa rozrastá do okolia. Pokiaľ sa teda tieto zásahy nerobia opakovaním namiesto k potlačeniu dochádza naopak k zväčšeniu porastu inváznych rastlín.

Orbu odporúčame len na miestach silno pozmenených inváznymi rastlinami, kde sa už nenachádzajú cennejšie pôvodné rastliny, nakoľko pri orbe dochádza k zničeniu väčšiny, ako inváznych, tak aj pôvodných rastlín. Ak je na lokalite inváznych jedincov málo, pri orbe vzniká riziko, že sa úlomky ich podzemkov roznesú do väčšej plochy ako bol pôvodný porast a tým dôjde k zväčšeniu porastu inváznych rastlín.

Mulčovanie nie je optimálnou metódou odstraňovania pohánkovcov ani zlatobýľ, nakoľko pri ňom dochádza k zabíjaniu veľkého množstva hmyzu a podrvené rastliny zostávajúce na lokalite túto obohacujú o dusík a tak podporujú rast najmä inváznych rastlín. Pri pohánkovcoch nie je mulčovanie vhodné aj z toho dôvodu, že malé úlomky bylí pohánkovcov ponechané po mulčovaní na lokalite môžu zakoreňovať alebo sa šíriť do okolia (vetrom, vodou) a v ňom zakoreňovať a dochádza tak k zväčšeniu počtu inváznych rastlín.

Aplikácia herbicídov

Pri odstraňovaní pohánkovcov a zlatobýľ, resp. inváznych rastlín všeobecne, neodporúčame aplikovať chemické postreky herbicídmi, ktoré zaťažujú životné prostredie. Majú negatívny vplyv nielen na pôvodné rastliny, ale aj na postriekané drobné živočíchy a pôdne mikroorganizmy. Herbicídne chemické prípravky sa navyše dostávajú do povrchových aj podzemných vôd a šíria sa do okolia.

Herbicídne prípravky pri odstraňovaní inváznych rastlín odporúčame aplikovať len dvomi spôsobmi: (a) priamym nanášaním (potieraním štetcom) na rezné plochy bylí (kmeňov) po výruboch alebo (b) priamou injekciou (vpichovaním) do bylí inváznych rastlín. Takýto spôsob odstraňovania je efektívny pri drevinách, pri bylinách ho síce možno použiť, nie je to však efektívny spôsob odstraňovania.

Poznámka: Pri odstraňovaní pohánkovcov ani zlatobýľ netreba mať špeciálne pomôcky na zamedzenie styku inváznej rastliny s kožou človeka, nakoľko pohánkovce v bežných prípadoch nespôsobujú kožné alergie ani iné zdravotné problémy.

Podporné opatrenia pri eliminácii inváznych rastlín

Pri odstraňovaní inváznych rastlín na väčších plochách je vhodné po prvých elimináciách inváznych rastlín zároveň tieto plochy osiať zmesou semien domácich (pôvodných,

neinváznych lúčnych alebo lesných) rastlín vhodných pre dané stanovište. Klíčiace a rozrastajúce sa pôvodné rastliny konkurenčne pôsobia na invázne rastliny a zabezpečujú na jednej strane rýchlejšie odstraňovanie inváznych rastlín a na druhej strane rýchlejšie vytvorenie ochranného krycieho porastu pôvodných rastlín.

V prípade ak odstraňujeme invázne rastliny orbou: pred orbou odporúčame plochu najskôr pokosiť, odvieť z nej biomasu a následne osiať plochu na jeden rok kŕmnou zmesou (napr. bôbových rastlín) a po pozberaní úrody tieto plochy osiať zmesou semien domácich (pôvodných, neinváznych) rastlín a následne zabezpečiť na osiatej ploche pravidelné (v intervale cca 2-3-krát ročne) kosenie, doplnené o ručné vytrhávanie zmladzujúcich inváznych rastlín.

Zamedziť treba taktiež tomu, aby bola pôda z lokalít s výskytom inváznych rastlín premiestňovaná na iné miesta, nakoľko obsahuje semená, časti podzemkov a iné zárodoky inváznych rastlín a po odnesení takejto pôdy na iné miesto dôjde aj k šíreniu inváznych rastlín.

Ostatné pokyny na odstraňovanie odporúčame tak, ako je uvedené v zákone (vykopávanie je vhodné realizovať, keď je pôda primerane vlhká a tak, že nezostanú v pôde zvyšky podzemkov; kosenie, mulčovanie, aplikáciu horúcej pary treba realizovať pred kvitnutím druhov, opakovať ich počas sezóny; atď.).

V.

Spôsoby nakladania s biomasou z inváznych nepôvodných druhov rastlín

1. Kompostovanie

Kompostujú sa sterilné rastliny alebo ich časti, ktoré ešte nevytvárajú semená ani plody. Pri druhoch rodu *Fallopia sp.* sa kompostujú nadzemné časti rastlín, avšak je lepšie sa tejto metóde vyhnúť ak je to možné, pretože ľahko môžu zakoreniť. Druhy rodu zlatobyľ zasa sice môžu byť pokosené v čase kvitnutia, ale po pokosení vytvoria na usychajúcich rastlinách plody a keď sa tieto dajú na kompost, opäť z nich môžu vyrásť dcérske rastliny; alebo semená z kompostu odfúkne vietor.

2. Spálenie

Ak rastliny už tvoria semená alebo plody, je potrebné ich najprv vysušiť takým spôsobom, že nemôže dôjsť k rozšíreniu ich semien alebo plodov do okolia a následne vysušené rastliny spáliť v súlade so zákonom č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov. Zdôrazňujeme však, že ak rastliny vytvorili semená, životaschopné semená na nich zostanú aj po vysušení rastlín. Pri zlatobyliach sa semená tvoria z odkvitajúcich kvetov práve (aj) počas sušenia.

3. Štiepkovanie

Štiepku je možné využiť na mulč (ak nie sú zoštiepkované jedince drevín so semenami).

4. Skrmovanie

Pokosenú biomasu z inváznych nepôvodných druhov rastlín je z hľadiska ich invázneho charakteru možné využiť aj na skŕmenie hospodárskymi druhmi zvierat, ich stráviteľnosť je však na posúdení príslušných chovateľov zvierat.

5. Surovina na výrobu biopalíva

podľa zákona č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v aktuálnom znení.

Odporúčania odborníkov z Centra biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied:

Odstránenú biomasu pohánkovcov je potrebné likvidovať spálením alebo skrmovaním, prípadne (ak existujú postupy) použiť ju na výrobu biopaliva. Nemožno ju ponechať na odstraňovanej ploche ani ju odvieť na kompostovanie na inú plochu, nakoľko pohánkovce sú schopné opätovne zakoreniť a vytvoriť porasty nielen zo semien, ale aj z drobných častí podzemných alebo nadzemných orgánov (podzemkov, býľ).

Pri zlatobyliach odporúčame kompostovanie častí rastlín (mimo odkvitajúcich súkvetí a semien), spálenie, resp. (ak existujú postupy) na výrobu biopaliva. Kompostovať nemožno odkvitnuté súkvetia zlatobýľ, nakoľko tieto dokážu vytvoriť zrelé semená aj na odstrihnutých odkvitajúcich súkvetiach a semená sa z miest kompostovania následne môžu šíriť vetrom do okolia.

Pri kompostovaní invázných rastlín je vo všeobecnosti potrebné zamedziť tomu, aby boli časti odstránených (kompostovaných) rastlín schopné zakorenenia (semená, podzemky, pri pohánkovcoch aj byle a pri zlatobyliach aj odkvitajúce kvety) odnesené vodou, vetrom alebo iným spôsobom.

Pri pohánkovcoch nie je vhodným využitie štiepky na mulč, nakoľko pohánkovce sú schopné zakoreňovať aj z malých úlomkov býľ a môže tak dochádzať k rozširovaniu invázných rastlín.

VI.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. obec pri výkone samosprávy upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa odseku 2. Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 aj na základe vlastného zistenia.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. každý, kto vykonáva činnosť, v súvislosti s ktorou môže dôjsť k úniku invázných nepôvodných druhov uvedených v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie do životného prostredia alebo šíreniu týchto invázných nepôvodných druhov v životnom prostredí, je povinný prijať opatrenia na zamedzenie takého úniku alebo šírenia.

Štátna ochrana prírody zverejňuje predpísaným spôsobom v súlade so zákonom č. 305/2013 Z. z. o e-Governmente a zákonom č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie na svojom webovom sídle www.sopsr.sk a tým aj predkladá každej obci elektronicky informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> a informačný leták, ktorý obsahuje informáciu o inváznom druhu, vrátane jeho popisu a zobrazenia, a informáciu o spôsobe jeho odstraňovania http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15.

Postup pre využitie zverejnených informácií:

1. Na webstránke Enviroportál je zverejnená mapa <http://envirozataze.enviroportal.sk/mapa> na ktorej na horizontálnej lište treba kliknúť na obec a napísať „Očová“.
2. Na horizontálnej lište v záložke „Mapový obsah“ sú dve hlavné záložky „Environmentálne zátáže“ a „Doplnkové priestorové údaje“. Záložka „Doplnkové priestorové údaje“ obsahuje priečinok „Ochrana prírody“ a v tomto priečinku sú podpriečinky, medzi nimi aj napr. podpriečinok „Maloplošné chránené územia“.

Prostredníctvom tejto mapy (Mapový podklad: © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR 2000 - AG, SVM50) sa zobrazia príslušné chránené územia, ak sa nachádzajú vo vybranej lokalite (Príloha č.3).

3. Na webovom sídle ŠOP SR www.sopsr.sk je webstránka určená pre invázne druhy <http://www.sopsr.sk/invazne-web/>, na ktorej je aktuálne evidovaný výskyt invázných druhov rastlín Slovenskej republiky. Tieto informácie sú zverejnené na interaktívnej mape Slovenska, ktorá je priebežne aktualizovaná z databázy údajov vedenej na ŠOP SR – <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> . (Príloha č. 4) je možné vyhľadávať jednotlivé invázne druhy v rámci vybraného katastrálneho územia. Každý záznam obsahuje aj bližšie údaje o lokalite výskytu, výmere, dátume záznamu. Na tejto stránke sú zverejnené aj informačné letáky http://www.sopsr.sk/invazne-web/?page_id=15 v zmysle § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. s informáciami o jednotlivých invázných druhoch rastlín, vyskytujúcich sa na území Slovenska, vrátane ich popisu, zobrazenia a informácie o spôsobe odstraňovania druhu. Tieto letáky je potrebné zverejniť na webovej stránke obce a aj iným v obci obvyklým a účinným spôsobom. Na interaktívnej mape <http://maps.sopsr.sk/mapy/invazne.php> (Príloha č. 4) je v komunikačnom okne potrebné vyplniť katastrálne územie a botanický taxón, ktorý je vo forme ponukového zoznamu. Výsledkom vyhľadania je aktuálne zistený počet lokalít (jeden príklad v prílohe č. 5) a v prípade, že je v komplexnom informačnom a monitorovacom systéme ŠOP SR (KIMS) vložený príslušný záznam, tak sú sprístupnené aj detailné botanické informácie z biomonitoringu (jeden príklad v prílohe č. 6).
4. Biomonitoring ŠOP SR: ŠOP SR zverejňuje aj údaje z biomonitoringu, <http://www.biomonitoring.sk> .Táto zverejnená informácia obsahuje aj mapové nástroje <http://webgis.biomonitoring.sk/>. Priestorové a botanické informácie o invázných nepôvodných druhoch sú však užívateľsky pohodlne prelinkované do čísla výskytového záznamu v komunikačnom okne interaktívnej mapy (stĺpec „Occurrence record“ vo výsledkoch vo vyhľadávacej tabuľke v Prílohe č. 5).

VII.

Pre každého, teda aj pre obce platí zákaz priniesť na územie Slovenskej republiky invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „národný zoznam“), držať ich, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo ich uvoľniť do životného prostredia.

Na invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie podľa vykonávacích nariadení Komisie (EÚ) 2016/1141, 2017/1263 a 2019/1262 (ďalej len „zoznam Európskej únie“) sa vzťahujú zákazy podľa čl. 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1143/2014.

Každý, kto vykonáva činnosť, v súvislosti s ktorou môže dôjsť k úniku invázných nepôvodných druhov uvedených v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie do životného prostredia, alebo ich šíreniu v životnom prostredí, je povinný prijať opatrenia na zamedzenie takého úniku alebo šírenia a obec takéto činnosti vykonáva.

Každý vlastník alebo správca pozemku, teda aj každá obec je povinná za podmienok a spôsobom, ktorý predpisuje vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z. odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie okrem druhov podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 150/2019 Z. z., a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu; ak je

pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti má užívateľ pozemku, pričom ich obec upozorňuje na výskyt invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti z toho vyplývajúce (vid'. § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z.).

Obec nemá v správe chránené územia, ak sa však na území obce alebo v jej blízkosti nachádza chránené územie, na ktorom bol zistený invázný nepôvodný druh, musí obec svojimi preventívnymi opatreniami zvlášť dbať na to, aby sa tento invázný nepôvodný druh nenachádzal aj na jej území, pretože inak príslušná Správa CHKO nemôže účinne zasiahnuť na ňou spravovanom chránenom území. Ako už bolo spomenuté, invázne nepôvodné druhy sa ľahko šíria a po ukončení vegetačnej fázy vietor často aj na väčšie vzdialenosti od materskej rastliny odnáša jednotlivé semená, plody alebo celé súplodia. Diaspóry spláchnu buď prívalové vody, napríklad v cestných priekopách, alebo sú vetrom odnášané tak, že dosiahnu hladinu vodného toku, alebo ak rastú priamo pri toku, tak semená padnú priamo do vody a plaviac sa na vodnej hladine šíria sa ďalej. Plody alebo semená môžu priľnúť aj na telo (na srst', perie a pod.) živočíchov, čím sa rastlina dostane na ďalšie stanovište; mnohé druhy živočíchov (najmä vtáci) požierajú dužinaté plody a vyvrhujú potom v nich obsiahnuté semená. Aj vyhodené, reprodukcie schopné, plodné rastliny na smetiskách/skládkach, prispievajú ku vzniku nových ohnísk šírenia invázných druhov. Prenos môžu zapríčiniť aj rôzne mechanizmy využívané v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve, pri údržbe tokov a pod., ktoré na svojich kolesách spolu so zeminou často nesú aj diaspóry rôznych druhov. K šíreniu dochádza aj prostredníctvom vykopanej zeminu a jej odvozom na nové miesta, pretože spolu s ňou sú premiestňované aj podzemné orgány rastlín.

Na základe zisteného nedostatku uvedeného v Protokole č. 46/14/20/ID-P, č. konania: 4463/46/2020-6487/20 zo dňa 03. 03. 2020, Inšpekcia listom č. 5646/46/2020-14094/2020 dňa 13. 05. 2020 oznámila obci Očová podľa § 18 zákona o správnom poriadku začatie správneho konania vo veci uloženia opatrení na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z.z. a v súlade s § 33 ods. 1 a 2 správneho poriadku dala účastníkovi konania možnosť pred vydaním rozhodnutia oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu. Spôsob nahliadnutia do administratívneho spisu bol limitovaný podmienkami mimoriadnej situácie, preto bolo potrebné telefonicky ho dohodnúť. Nahliadnutie do administratívneho spisu bolo možné v lehote do 21 pracovných dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí správneho konania. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Dĺžka lehoty na oboznámenie sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia bola stanovená na základe mimoriadnej situácie v SR. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má inšpekcia k dispozícii. Účastník konania sa k začatiu správneho konania vyjadril listom RZ č.15168/2020, spis č.5646/2020 zo dňa 22.05.2020, v ktorom uviedol nasledovné: „ Na základe vykonania štátneho dozoru Inšpektorátom životného prostredia Banská Bystrica zo dňa 03.03.2020 Obec Očová zaslala vlastníkovi dotknutých pozemkov Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. (list č.j. 815/2020) a nájomcovi dotknutých pozemkov Poľnohospodárske družstvo Očová (list č.j. 814/2020) dňa 09.03.2020 – upozornenie na výskyt invázných druhov rastlín na pozemkoch, ktorých sú vlastníkom a nájomcom. Vzhľadom

k tomu, že k náprave nedošlo, Obec Očová zaslala dňa 20.05.2020 opätovné upozornenie na výskyt a odstraňovanie invázných druhov rastlín v dotknutých pozemkoch.“

Pri určovaní opatrení na nápravu Inšpekcia spolupracuje s odborníkmi Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV, Štátnej ochrany prírody SR aj so Slovenskou botanicou spoločnosťou pri SAV. Z dôvodu obmedzenia pohybu, ktoré bolo spôsobené mimoriadnou situáciou vyhlásenou v SR v súvislosti so šírením nového koronavírusu sa údaje/odborné stanoviská na webovom sídle ŠOP SR zverejňovali primerane situácii postupne, preto nebolo možné rozhodnúť v lehote podľa § 49 zák. č. 71/1967 Zb. (správny poriadok) v aktuálnom znení, preto ju odvolací orgán predĺžil do 31.08.2020, o čom bol účastník konania upovedomený dňa 17.07.2020 č. konania: 5646/46/2020-22639/2020.

Pretože Inšpekcia v predĺženej lehote zhromaždila a mala všetky podklady, ktoré poskytujú dostatočný podklad na spoľahlivé posúdenie, nenariadila ústne pojednávanie.

VIII.

Bremeno likvidácie invázných druhov rastlín je podľa zákona povinnosťou vlastníkov pozemkov. Aj keď v súčasnosti pozorujeme, že problematika invázných druhov zaujíma širokú verejnosť, vlastníkov pozemkov bude ťažké presvedčiť, aby opakovane vkladali úsilie a financie do činnosti, ktorej výsledok je často v nedohľadne. Priaznivo môže zapôsobiť vzor štátu a samospráv pri likvidácii invázných druhov na pozemkoch v ich vlastníctve a správe a pri prevencii ich šírenia.

Preto Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu podľa § 53 a § 54 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

Ing. Zdeněk Gregor
riaditeľ

Doručuje sa:

Obec Očová, SNP 330/110, 962 23 Očová

PhDr. Ján Senko, starosta obce

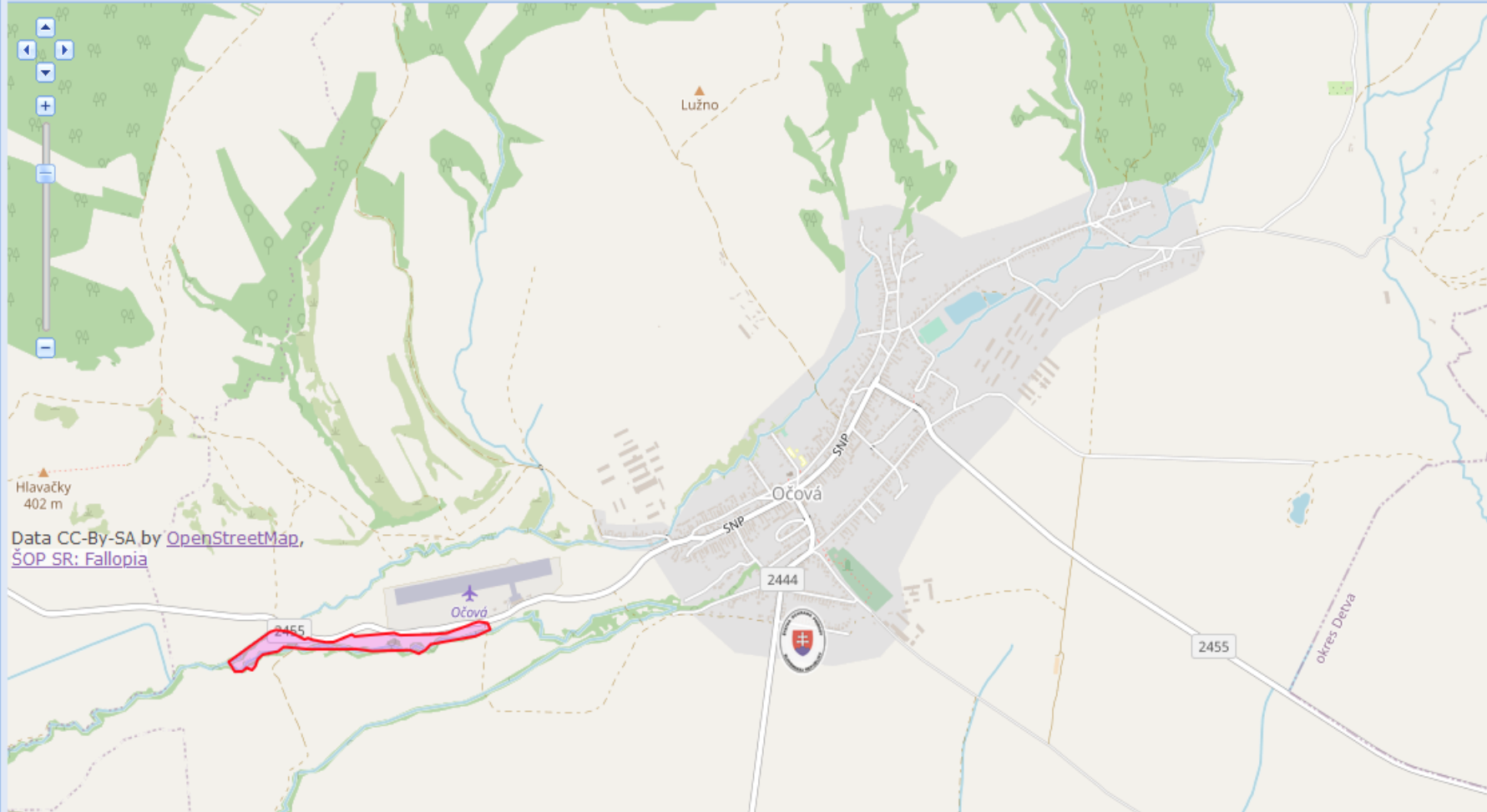
Po nadobudnutí právoplatnosti:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny, Odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava

Mapa prioritných lokalít, kde sa majú odstraňovať invázne druhy rastlín v rámci aktivít Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 - 2020.

- Vrstvy**
- Základné mapy
    - Google Streets
    - Google Satellite
    - Google Terrain
    - Google Hybrid
    - OpenStreetMap
    - Bez podkladovej mapy
  - Vrstvy
    - PODKLADY
      - hranica SR
      - orografické celky
      - CHVU
      - SKUEV
      - chránené územia (veľkoploš
      - chránené územia (maloplošn
      - RAMSAR
      - Pôsobnosť ŠOP
    - INVÁZNE RASTLINY
      - invázne rastliny - KM štvorce
      - /Ambrosia artemisiifolia/ - am
      - /Asclepias syriaca/ - glejovka
      - /Fallopia sp. (syn. Reynoutria
      - /Heracleum mantegazzianum
      - /Impatiens glandulifera/ - netý
      - /Solidago canadensis/ - zlato
      - /Solidago gigantea/ - zlatobyl
      - /Ailanthus altissima/ - pajasei
      - /Amorpha fruticosa/ - beztva
      - /Lycium barbarum/ - kustovni
      - /Negundo aceroides/ - javoro
  - GRIDY

Mapový prehliadač **Štátnej ochrany prírody SR**
 Open source mapový framework: [Heron Mapping Client \(MC\)](#) šírený pod licenciou [GNU GPL v3](#)

Data CC-BY-SA by [OpenStreetMap](#),
 ŠOP SR: [Fallopia](#)

- Aktivní Témata**
- /Fallopia sp. (syn. Reynoutria
  - hranica SR
  - OpenStreetMap

- Legenda**
- /Fallopia sp. (syn. Reynoutria)/ – rod pohánkovec (krídlatka)
  - Untitled 1
  - hranica SR
  -

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Očová

Botanický taxón: Fallopia sp.

Hľadanie dokončené: 4 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Očová

Botanický taxón: Solidago canadensis

Hľadanie dokončené: 4 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Hľadať

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

Katastrálne územie: Očová

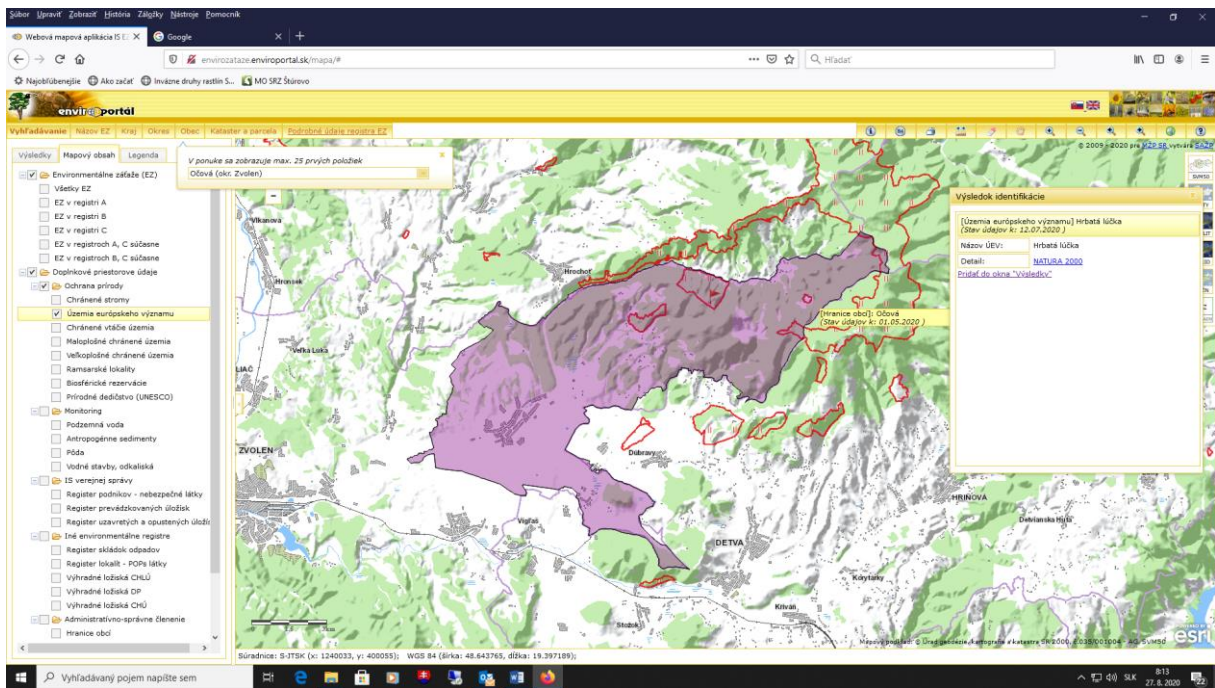
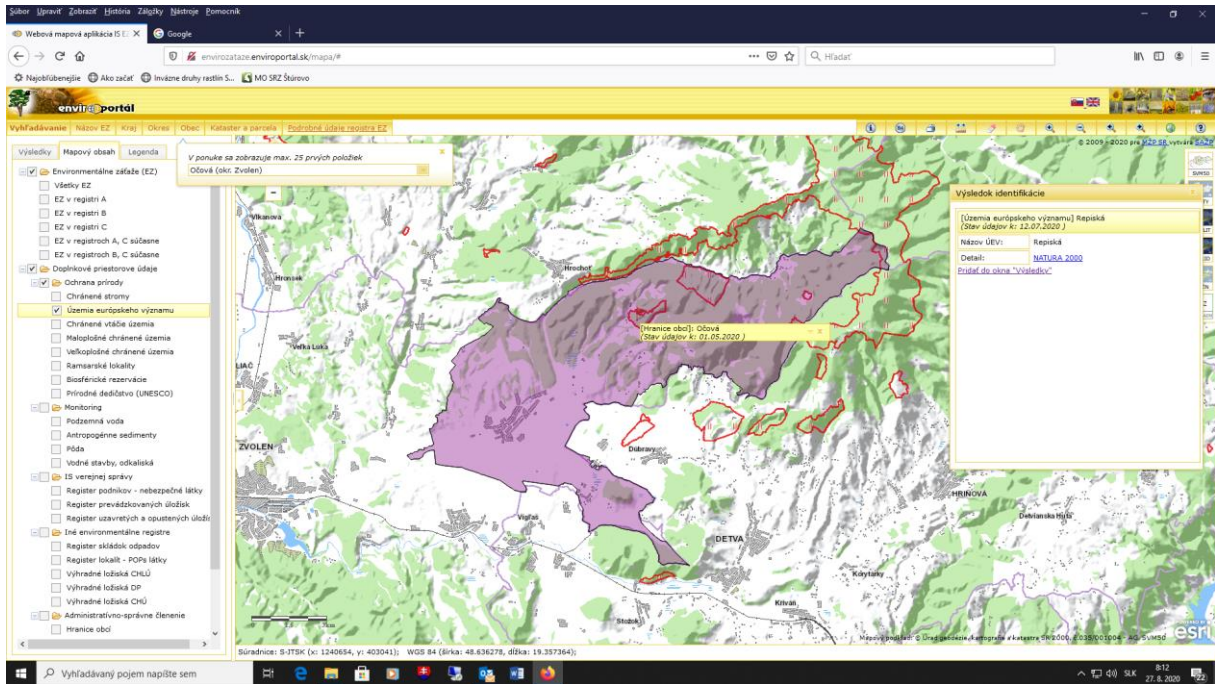
Botanický taxón: Heracleum mantegazzianum

Hľadanie dokončené: 5 Výsledky

Zrušiť Hľadať

< Hľadať Výsledok >

Príloha č.3 Očová

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportál

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Kalender a prázdnice Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obovca (okó Zvolen)

Environmentálne záťaž (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Doplnkové priestorové údaje
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáče územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových čísiel
 Register uzavretých a opustených území
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokali - POPs látky
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hraniče obcí

Výsledok identifikácie

Územia európskeho významu Dolná Zálomska
(Staré údaje k: 12.07.2020)

Názov UEV: Dolná Zálomska
Detail: NATUSA 2000
Príklad do okna "Výsledky"

Súradnice: S-ITSK (x: 1240202, y: 396237); WGS 84 (šírka: -8.644672, dĺžka: 19.449031);

818 27. 8. 2020

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportál

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Kalender a prázdnice Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obovca (okó Zvolen)

Environmentálne záťaž (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Doplnkové priestorové údaje
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáče územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových čísiel
 Register uzavretých a opustených území
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokali - POPs látky
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hraniče obcí

Výsledok identifikácie

Územia európskeho významu Poľana
(Staré údaje k: 12.07.2020)

Názov UEV: Poľana
Detail: NATUSA 2000
Príklad do okna "Výsledky"

Súradnice: S-ITSK (x: 1241316, y: 396924); WGS 84 (šírka: -8.634236, dĺžka: 19.440791);

814 27. 8. 2020

Súbor Úpraviť Zobraziť História Záložky Nástroje Domov

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal.sk/mapa/#

Najobľúbenejšie Ako začať Invázne druhy rastlín S... MO SRZ Šarvov

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Katalóg a parcely Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obova (okó Zvolen)

Environmentálne zářeže (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Opatřkové priestorové úřeže
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáčie územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových úložísk
 Register uzavretých a opustených úložísk
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokalít - POPs látky
 Vyhľadné ložiská CHÚ
 Vyhľadné ložiská CP
 Vyhľadné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hranice obcí

Výsledok identifikácie

[Chránené vtáčie územia] Polana
(Staré údaje k: 12.07.2020)

Názov CHÚ: Polana
Detail: NATUSA 2000
Príklad do okna "Výsledky"

Súradnice: S-ITSK (x: 1240847, y: 397126); WGS 84 (šírka: 48.638320, dĺžka: 19.437701)

8:30 27. 8. 2019

Súbor Úpraviť Zobraziť História Záložky Nástroje Domov

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal.sk/mapa/#

Najobľúbenejšie Ako začať Invázne druhy rastlín S... MO SRZ Šarvov

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Katalóg a parcely Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obova (okó Zvolen)

Environmentálne zářeže (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Opatřkové priestorové úřeže
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáčie územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových úložísk
 Register uzavretých a opustených úložísk
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokalít - POPs látky
 Vyhľadné ložiská CHÚ
 Vyhľadné ložiská CP
 Vyhľadné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hranice obcí

Výsledok identifikácie

[Maloplošné chránené územia] NPR Zadná Polana
(Staré údaje k: 12.07.2020)

Názov MCHÚ: NPR Zadná Polana
Kategória CHÚ: Národná prírodná rezervácia
Kategória manažmentu podľa IUCN: Kategória Ia
Všeobecne záväzná vyhláska Krišćského úřadu v Bratislave d. 4.2.2002, 30.16.3.2001 NPR - Vyhláska MŽP SR č. 112/1995 Z.z., zrušená Vyhláska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 177/2003 Z.z.
Detail: [Střitry rozpisom osobitne chránených miest úřadov SR](#)
Príklad do okna "Výsledky"

[Hranice obcí]: Obova
(Staré údaje k: 07.05.2020)

Súradnice: S-ITSK (x: 1241207, y: 397044); WGS 84 (šírka: 48.635144, dĺžka: 19.439075)

8:30 27. 8. 2019

enviroportál

Vyhľadávacie: Názov EZ, Kraj, Okres, Obec, Kataster a parcela, Podrobné údaje registra EZ

Výsledky: Mapový obsah, Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obová (okr. Zvolen)

Výsledok identifikácie

Maloplošné chránené územie | CHA Dolná Zálomská
(Stav údajov k: 12.07.2022)

Názov MCHÚ: CHA Dolná Zálomská
Kategória CHÚ: Chránený areál
Kategória manažmentu podľa IUCN: [Kategória Ia](#)

Legislatívny predpis: všeobecná záväzná vyhláška Krajského úradu v Banskej Bystrici č.3/2009 z 25.2.2009
Detail: [Štatý, zoznam osobitne chránených častí územia](#)
[Príloha do plánu "Výsledok"](#)

Súradnice: S-JTSK (x: 1240097, y: 396281); WGS 84 (šírka: -8.645379, dĺžka: 19.448344)

831 27.8.2020

enviroportál

Vyhľadávacie: Názov EZ, Kraj, Okres, Obec, Kataster a parcela, Podrobné údaje registra EZ

Výsledky: Mapový obsah, Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obová (okr. Zvolen)

Výsledok identifikácie

Maloplošné chránené územie | PR Pod Dudášom
(Stav údajov k: 12.07.2022)

Názov MCHÚ: PR Pod Dudášom
Kategória CHÚ: Prírodná rezervácia
Kategória manažmentu podľa IUCN: [Kategória Ia](#)

Legislatívny predpis: Úprava Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č.3482/1980-32 z 31.3.1980
Detail: [Štatý, zoznam osobitne chránených častí územia](#)
[Príloha do plánu "Výsledok"](#)

Súradnice: S-JTSK (x: 1229312, y: 394146); WGS 84 (šírka: -8.653972, dĺžka: 19.476497)

832 27.8.2020

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ | Kraj | Okres | Obec | Kataster a parcela | Podrobné údaje registra EZ

Výsledky | Mapa obseh | Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obov (okó Zvolen)

Environmentálne záfale (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Odklikové priestorové údaje
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáče územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových úložísk
 Register uzavretých a opustených úložísk
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokali - POPs látky
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hranyce obcí

Výsledok identifikácie

[Maloplošné chránené územia] PR Prísloty
(Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov MCHÚ: PR Prísloty
Kategória CHÚ: Prírodná rezervácia
Kategória manažmentu podľa IUCN: [Kategória Ia](#)
Výnos Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 1181/1989-32 z 30.6.1988 Všeobecne záväzná vyhláska Krajskeho úradu v Bratislave č. 6/2003 zo 4.3.2003 - platí za 4. stupeň ochrany.
Legislatívny predpis: [Súhrn zákonov osobitne chránených častí územia SR](#)
Detail: [Príloha k zákonu osobitne chránených častí územia SR](#)
Pridať do okna "Výsledky"

Súradnice: S-JTSK (x: 1241226, y: 398897); WGS 84 (šírka: 48.633782, dĺžka: 19.414012);

831
27.8.2020

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ | Kraj | Okres | Obec | Kataster a parcela | Podrobné údaje registra EZ

Výsledky | Mapa obseh | Legenda

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek
Obov (okó Zvolen)

Environmentálne záfale (EZ)
 Všetky EZ
 EZ v registri A
 EZ v registri B
 EZ v registri C
 EZ v registroch A, C súčasne
 EZ v registroch B, C súčasne
 Odklikové priestorové údaje
 Ochrana prírody
 Chránené stromy
 Územia európskeho významu
 Chránené vtáče územia
 Maloplošné chránené územia
 Veľkoplošné chránené územia
 Ramsarské lokality
 Biosférické rezervácie
 Prírodné dedičstvo (UNESCO)
 Monitoring
 Podzemná voda
 Antropogénne sedimenty
 Pôda
 Vodné stavby, odkaliská
 IS verejnej správy
 Register podnikov - nebezpečné látky
 Register prevádzkových úložísk
 Register uzavretých a opustených úložísk
 Iné environmentálne registre
 Register skládok odpadov
 Register lokali - POPs látky
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská ČP
 Vyhradné ložiská CHÚ
 Administratívno-správne členenie
 Hranyce obcí

Výsledok identifikácie

[Maloplošné chránené územia] PR Mačnová
(Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov MCHÚ: PR Mačnová
Kategória CHÚ: Prírodná rezervácia
Kategória manažmentu podľa IUCN: [Kategória Ia](#)
Výhláska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č.83/1993 Z.z.
Legislatívny predpis: 23.3.1993
Detail: [Súhrn zákonov osobitne chránených častí územia SR](#)
Pridať do okna "Výsledky"

Súradnice: S-JTSK (x: 1243406, y: 397782); WGS 84 (šírka: 48.614947, dĺžka: 19.431178);

831
27.8.2020

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Kalender a porovnanie Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

Všetky EZ

- Environmentálne zariadenia (EZ)
- EZ v registri A
- EZ v registri B
- EZ v registri C
- EZ v registroch A, C súčasne
- EZ v registroch B, C súčasne
- Odklikové priestorové údie
- Ochrana prírody
- Chránené stromy
- Územia európskeho významu
- Chránené vtáče územia
- Maloplošné chránené územia
- Veľkoplošné chránené územia
- Ramsarské lokality
- Biosférické rezervácie
- Prírodné dedičstvo (UNESCO)
- Monitoring
- Podzemná voda
- Antropogénne sedimenty
- Pôda
- Vodné stavby, odkaliská
- IS verejnej správy
- Register podnikov - nebezpečné látky
- Register prevádzkových úložísk
- Register uzavretých a opustených úložísk
- Iné environmentálne registre
- Register skládok odpadov
- Register lokali - POPs látky
- Vyhľadné ložiská CHLÚ
- Vyhľadné ložiská CP
- Vyhľadné ložiská CHÚ
- Administratívno-správne členenie
- Hranyce obcí

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek

Očová (okó Zvolen)

Hranice obcí: Očová (Stav údajov k: 01.05.2020)

Výsledok identifikácie

Veľkoplošné chránené územie CHKO Poľana
(Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov VCHÚ: CHKO Poľana

Kategória CHÚ: Chránená krajinná oblasť

Kategória manažmentu podľa IUCN: [Kategória V](#)

Zriadená Vyhláškou Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 97/1981 Zb. zo dňa 12. augusta 1981 v znení Zákona NR SR č. 387/1994 Z.z., novelizovaná Vyhláškou MZ SR č. 431/2001 Z.z. zo dňa 3. septembra 2004

Detail: [Veľkoplošné chránené územie](#)

Prídat do okna "Výsledky"

Súradnice: S-JTSK (x: 1239871, y: 402681); WGS 84 (šírka: -8.643326, dĺžka: 19.361494)

834 27.8.2020

Webová mapová aplikácia ESRI: X Google

enviroportal

Vyhľadávacie: Názov EZ Kraj Okres Obec Kalender a porovnanie Podrobné údaje registra EZ

Výsledky Mapový obsah Legenda

Všetky EZ

- Environmentálne zariadenia (EZ)
- EZ v registri A
- EZ v registri B
- EZ v registri C
- EZ v registroch A, C súčasne
- EZ v registroch B, C súčasne
- Odklikové priestorové údie
- Ochrana prírody
- Chránené stromy
- Územia európskeho významu
- Chránené vtáče územia
- Maloplošné chránené územia
- Veľkoplošné chránené územia
- Ramsarské lokality
- Biosférické rezervácie
- Prírodné dedičstvo (UNESCO)
- Monitoring
- Podzemná voda
- Antropogénne sedimenty
- Pôda
- Vodné stavby, odkaliská
- IS verejnej správy
- Register podnikov - nebezpečné látky
- Register prevádzkových úložísk
- Register uzavretých a opustených úložísk
- Iné environmentálne registre
- Register skládok odpadov
- Register lokali - POPs látky
- Vyhľadné ložiská CHLÚ
- Vyhľadné ložiská CP
- Vyhľadné ložiská CHÚ
- Administratívno-správne členenie
- Hranyce obcí

V ponuke sa zobrazuje max. 25 prvých položiek

Očová (okó Zvolen)

Výsledok identifikácie

Biosférické rezervácie Poľana
(Stav údajov k: 12.07.2020)

Názov: Poľana

EZ v registri: UNESCO

Detail: [UNESCO](#)

Prídat do okna "Výsledky"

Súradnice: S-JTSK (x: 1240805, y: 397725); WGS 84 (šírka: 48.638320, dĺžka: 19.429462)

834 27.8.2020

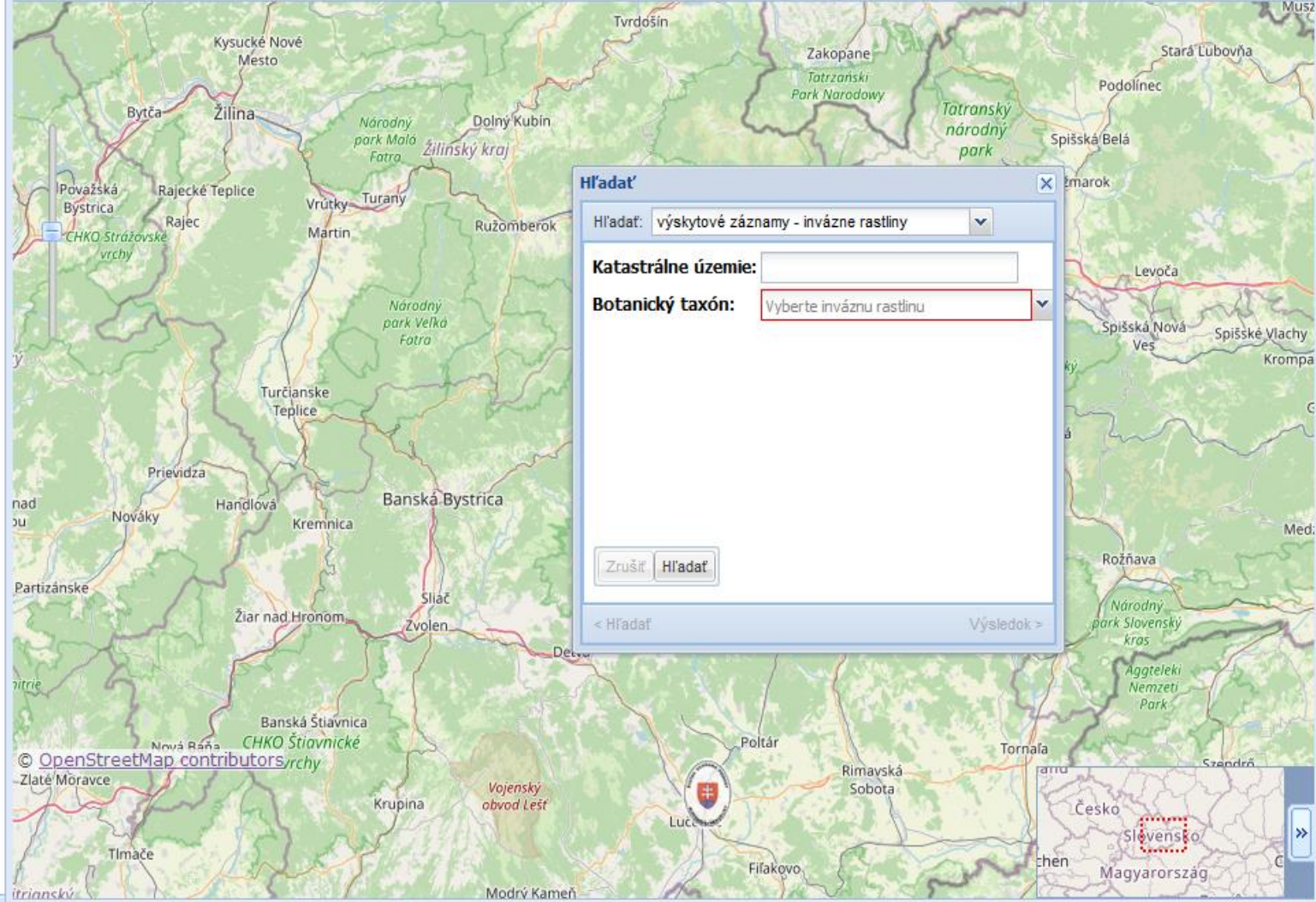
Vrstvy

- Základné mapy
  - OpenStreetMap
  - OpenTopoMap
  - Tieňovaný reliéf
  - Digitálny model reliéfu
  - Bez podkladovej mapy
- Základné vrstvy
  - Pôsobnosť ŠOP
  - Ochrana prírody
  - Administratívne hranice
    - Územie SR
    - Okresy SR
    - Katastre SR

Mapový prehliadač **Štátnej ochrany prírody SR** pre vás prevádzkuje **Tím Odboru správy dát a GIS**
 Open source mapový framework: [Heron Mapping Client \(MC\)](#) šírený pod licenciou [GNU GPL v3](#)

MAPA NIE JE POUŽITEĽNÁ NA PRÁVNE ÚKONY

Hľadaj miesto, mesto, dedinu v SK

Aktívne vrstvy

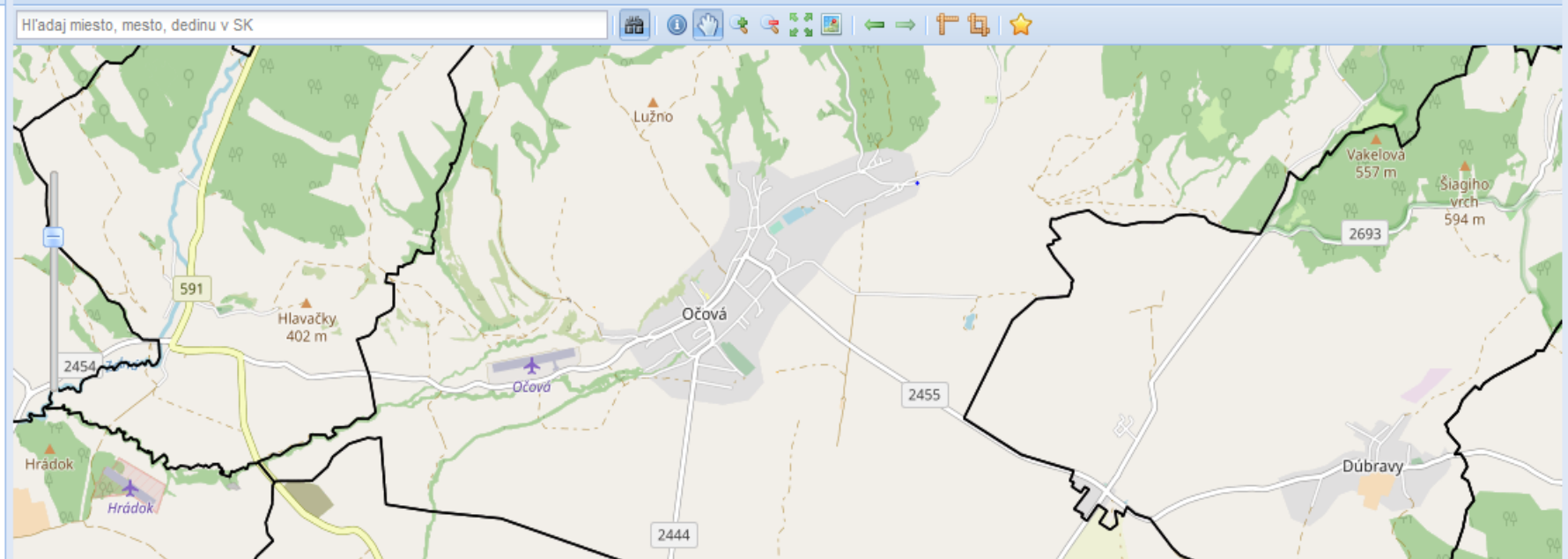
- OpenStreetMap

Legenda

Mapový prehliadač Štátnej ochrany prírody SR pre vás prevádzkuje **Tím Odboru správy dát a GIS**
Open source mapový framework: [Heron Mapping Client \(MC\)](#) šírený pod licenciou [GNU GPL v3](#)

**MAPA NIE JE POUŽITELNÁ
NA PRÁVNE ÚKONY**

- Vrstvy**
- Základné mapy
    - OpenStreetMap
    - OpenTopoMap
    - Tieňovaný reliéf
    - Digitálny model reliéfu
    - Bez podkladovej mapy
  - Základné vrstvy
    - Pôsobnosť ŠOP
    - Ochrana prírody**
    - Administratívne hranice
      - Územie SR
      - Okresy SR
      - Katastre SR

- Aktívne vrstvy**
- Katastre SR
  - OpenStreetMap
- Legenda**
- Katastre SR
-

Hľadať: výskytové záznamy - invázne rastliny

5 Výsledky Vyčistiť | Stiahnutie

OccurrenceRecordtype	OccurrenceRecordid	Datasource	Creatorname	Mainobservername	Mappingdate	Taxonid	TaxonnameIt	SyntaxonnameIt	Geosour...	Area	Cadastral_code
invazne	2804397	KIMS: IP	Miroslav Jarný	Miroslav Jarný	2017-09-22	92003	Heracleum mantegazzianum	Heracleum mantegazzi...	point	4.00	843156
invazne	1251372	ISTB	Marta Mútnánová	Miroslav Jarný	2004-05-25	92003	Heracleum mantegazzianum	Heracleum mantegazzi...	polygon	4.00	843156
invazne	1251373	ISTB	Marta Mútnánová	Miroslav Jarný	2004-05-25	92003	Heracleum mantegazzianum	Heracleum mantegazzi...	polygon	4.00	843156
invazne	1251374	ISTB	Marta Mútnánová	Miroslav Jarný	2004-05-25	92003	Heracleum mantegazzianum	Heracleum mantegazzi...	polygon	4.00	843156
invazne	1296156	ISTB	Marta Mútnánová	Janka Galvánková	2006-06-29	92003	Heracleum mantegazzianum	Heracleum mantegazzi...	polygon	4.00	843156

< Hľadať Výsledok >

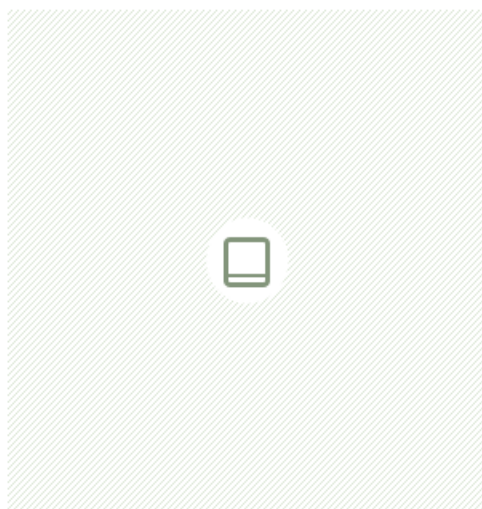

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

KOMPLEXNÝ INFORMAČNÝ A MONITOROVACÍ SYSTÉM

[Prihlásenie](#) > [Registrácia](#)[Na stiahnutie](#) [Multimédia](#) [Slovník](#) [Publikácie](#) [Metodiky](#) [Kontakt](#)[Výsledky monitoringu](#) | [Pozorovania a výskytové dáta](#) | [Atlas](#) | [Chránené územia](#) | [Mapové nástroje](#) | [Žiadosti a výnimky](#)[Úvod](#) > [Pozorovania a výskytové dáta](#) > [Botanické záznamy](#)

bolševník obrovský

[Viac fotografií druhu](#)

bolševník obrovský

Heracleum mantegazzianum

ÚZEMIA NA MAPE

[Pozorovania a výskytové dáta](#)

PROJEKT

Invázne rastliny

BIOTOP

Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel (X3)

DÁTUM

25.5.2004 (jar)

LOKALITA

Očová, na okraji obce

HLAVNÝ MAPOVATEĽ

Jarný Miroslav

OSTATNÍ MAPOVATELIA

LITERATÚRA

ETÁŽ

E1

PLOCHA

4,00 m²

ŠKÁLA

ZASTÚPENIE